

Sekret fontanny Trytona w Nysie

14 maja 2020

Dlaczego Tryton gra na muszli?

Fontanna Trytona w Nysie, znajdująca się w pobliżu rynku miejskiego, kryje w sobie pewien sekret. Rzecz dotyczy pytania, dlaczego przedstawiony tu Tryton gra na muszli. Z mitologii wiemy, że Tryton był bóstwem morskim, synem Posejdona i Amfitryty. Według starożytnych wierzeń musiał grać na muszli, aby wzburzać i uspokajać fale morskie. W sztuce starożytnej i nowożytnej przedstawiano Trytona w postaci pół człowieka i pół ryby, zawsze z muszlą w dłoni. Sztuka czasów nowożytnych nawiązała do antyku. W grę wchodziło nie tylko niepowtarzanie treści mitologicznych, lecz także wykorzystywanie ich do wyrażenia pewnych uniwersalnych prawd życia i przyrody.

W sztuce baroku mamy do czynienia z dziełami nawiązującymi do motywu antycznej harmonii – tzw. barok klasycyzujący. Jednym z symboli harmonii rozumianej jako zgodność życia z naturą był w czasach baroku motyw Trytona grającego na muszli. Dlatego też z takim przedstawieniem spotkamy się w wielu europejskich

fontannach miejskich i ogrodowych. Miało to symbolizować spokój, ład i harmonię życia zgodną z rytmem przyrody. U podstaw takiego myślenia leżała popularna w czasach nowożytnych filozofia stoicka.

Z motywem Trytona w fontannie spotykamy się często we włoskiej sztuce, skąd wiele artystycznych motywów przybyło w czasach baroku na Śląsk, czego przykładem jest nasza fontanna.

Fontanna Trytona jest duża. Została wykonana w latach 1700–1701 z jasnego kamienia. Wieloboczna balustrada otacza jej dużych rozmiarów trzon, na którym wyrzeźbiono delfiny z otwartymi paszczami. W górnej części trzonu znajduje się herb Nysy i inskrypcja „S.P.Q.N. 1701”. Trzon wieńczy olbrzymia muszla, a w niej znajduje się klęcząca postać Trytona z uniesionymi rękoma, w których trzyma on muszlę przyciśniętą do ust. Tryton grający na muszli miał symbolizować pokój i harmonię Nysy w dobie baroku. Zatrzymajmy się na chwilę przy inskrypcji. Skrót „S.P.Q.N.” jest nawiązaniem do antycznego skrótu z herbu Rzymu z czasów starożytnych: „Senatus Populusque Romanum”. Przez stulecia skrót ten symbolizował potęgę Rzymu. Czyżby użycie tego starożytnego motywu rzymskiego było świadomym nawiązaniem do antyku, a tutaj symbolem potęgi ówczesnej Nysy?

Pewien związek z Rzymem zauważamy też w formie artystycznej fontanny nyskiej. Przypomina ona wykonaną przez wielkiego włoskiego mistrza sztuki barokowej Gianlorenzo Berniniego Fontanne del Tritone w Rzymie, wykonaną w latach 1642–1643 na zlecenie papieża Urbana VIII. Ten rzymski akcent w Nysie nie jest dziełem przypadku. Przecież przez stulecia to miasto nazywano Śląskim Rzymem.

Autorstwo tekstu i zdjęcia: [Marek Sikorski](#)

Na podstawie książki pt. „Nysa. Osobliwości i zabytki”

Źródło: WolneMedia.net